תלמוד בבלי · ראשונים · ריי״ף · מפרשים · הגהות מאלפס ישן

הגהות מאלפס ישן על בבא קמא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הגהות מאלפס ישן על בבא קמא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הגהות-מאלפס-ישן-על-בבא-קמא/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א. 5
דף א: 5
דף ג. 5
דף ג: 5
דף ה. 5
דף ה: 5
דף ו. 5
דף ו: 6
דף ז. 6
דף ח. 6
דף ט. 6
דף ט: 7
דף י. 7
דף י: 7
דף יא. 7
דף יא: 7
דף יב. 8
דף יב: 8
דף יג. 8
דף יג: 8
דף יד. 9
דף טו. 9
דף טו: 9
דף טז. 9
דף טז: 10
דף יז. 10
דף יז: 10
דף יח. 10
דף יח: 10
דף יט. 10
דף יט: 11
דף כ. 11
דף כ: 11
דף כא. 11
דף כא: 11
דף כב. 12
דף כב: 12
דף כג. 12
דף כד. 12
דף כד: 13
דף כה. 13
דף כה: 13
דף כו. 14
דף כו: 14
דף כז. 14
דף כז: 14
דף כח. 14
דף כח: 15
דף כט. 15
דף כט: 15
דף ל. 15
דף ל: 16
דף לא. 16
דף לא: 16
דף לב. 16
דף לב: 17
דף לג. 17
דף לג: 18
דף לד. 18
דף לד: 18
דף לה. 18
דף לה: 19

דף לו. 19
דף לו: 19
דף לז. 19
דף לז: 20
דף לח. 20
דף לח: 20
דף לט. 21
דף לט: 21
דף מ. 21
דף מ: 21
דף מא. 22
דף מא: 22
דף מב. 22
דף מב: 23
דף מג. 23
דף מג: 24
דף מד. 24
דף מד: 25
דף מה. 25
דף מה: 25

דף א.

באלפסין הישנים נקרא הפירוש הזה רבינו נסים והב"ח היה הראשון אשר הגיה לקרותו נימוקי יוסף:
נ"ב תולדה דרגל:

דף א:

בגמ' איתא למעוטי מסור אתא דלית ביה מעשה. ושמא זה הוא לשון הרי"ף [ועי' בתו' ע"ז ע"ד ד"ה למעוטי]:
נ"ב חייב:

דף ג.

נ"ב מזונות במעשה ידיה:

דף ג:

נ"ב וזיבורית:
נ"ב וזיבורית:

דף ה.

דעלוי עליי' דשומר כו' כצ"ל:
דניחא כצ"ל:
נ"ב יכולין למחות:

דף ה:

תי' נמי נמחק וצ"ל דהיינו חצר השותפין כשהזיק חב המזיק:
נ"ב נשבע:
נ"ב אפילו:

דף ו.

רשום קו על תי' רברבין:
ר"ש בן אלעזר כצ"ל:
כמה שוה נזק זה וכמה שוה נזק זה כצ"ל כו':

דף ו:

נ"ב פי' או ליגח או ליגוף או לישוך כו':
יש מהן שדורסין ואוכלים חיים ויש מהן שטורפין כצ"ל:
דהיינו כצ"ל:
נ"ב הם:
נראה שגי' הר"ן הוא כגי' רש"י ז"ל אך הר"ן ז"ל מפרש הפירוש כפירוש:

דף ז.

נ"ב ותו לא:
נ"ב יושב:
ובחצר הניזק נמי דוקא הוא כו' כצ"ל:
נ"ב פי' מבהמה דשבת:
נ"ב וחייב משום בור המתגלגל ונ"מ ל' פטור את הכלים:
נ"ב פי' הדליל:
נ"ב בעי רבא:

דף ח.

נ"ב פי' בעל הדליל:
נ"ב דהא:
וצרורות הן ותולדה דרגל ואפילו אייעד בביעוט משלמת חצי נזק דהא בלא"ה הוה מנתזה או דלמ' הוי משונה דאתי מחמת ביעוט כצ"ל:
נ"ב דהא לאו בור מעלייא הוא:

דף ט.

נ"ב מכתת שער בית:
נ"ב פי' כמו כאן דנחית אדעתא ליתן אגרא דהא שכר מראובן:
נ"ב יותר:
נ"ב פי' יהודה:
נ"ב משלם:

דף ט:

נמי שייך כצ"ל:
נ"ב במחזרת:
נ"ב דחייב:

דף י.

דאיהו קעביד דהוי כזורק חץ כצ"ל ותי' אחד נמחק:
נ"ב הלכך לענין גלוי אף על פי דכלוי לי' חציו מחייב משום ממנו:
נ"ב לגדור והרי זה ככונס וכו' לפניו ויצא והזיק:
בד' דברים אם אשו שרף כצ"ל:
נ"ב ולמ"ד משום ממונו פטור:

דף י:

נ"ב דהא ממונו הוא:
ואפילו ברה"ר:
נ"ב ואפילו:

דף יא.

נ"ב דהתם כתיב רפוי שבת:
נ"ב כאשר עשה כן יעשה וגו' וכו' וחבורה דרשינן בהחובל:
נ"ב וכו':
דסתמא כתיב כצ"ל:
נ"ב עי' בתוס' דף כה:
צ"ל דליכא [ומה דאיתא כאן במרובעים ופטור מד' דברים לפ"ז ליתא שם] ונ"ב כ"כ באלפס דפוס גדול:
נ"ב גמ' ותיבת גמ' לעיל נמחק:

דף יא:

נ"ב וזה לא נתכוין:
נ"ב כ"מ שתרצה תנוח אין אי לא:
נ"ב והזיק ובייש:

דף יב.

נ"ב שביד המוכר ליתן לו מה שירצה:
חז"נ:
נ"ב כי גדולה בשת מכת הארכובה מדחיפת היד:
נ"ב פי' שהתו לתת לו כד:
נ"ב דקרי לחבית כד:
דקרי לכדא חביתא:
דאין כצ"ל:

דף יב:

נ"ב משבר ונכנס וכו' ומשני אר"נ בר יצחק משבר ויצא לב"ד משבר ונכנס להביא זכיותיו:

דף יג.

נ"ב לקמן דף ב ע"ב פליגי ר"ע ור' ישמעאל בברייתא אליבא דרב יוסף ר"י סבר בור ברה"ר נמי חייב ור"ע סבר דוקא בור ברה"י שהפקיר רשותו ולא הפקיר בורו חייב:
נ"ב פי' כשבא ההיזק מכחו דקא עבד איהו מעשה:
דתחלתו באונס וסופו לאו בפשיעה כצ"ל:
נרשם על תי' דאע"ג למחוק:
נ"ב דמיירי אחר נפילה:
נ"ב ומדנקט ומודים חכמים באבנו כו':

דף יג:

ב"ב ודוקא ר' יוחנן מפרש דפליגי ר"מ ורבנן במפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס דהוא סבר בור ברה"ר חייב ומפקיר נזקיו נמי חייב לכך מפרש הא דפטרי רבנן לעיל משום דאחר אונס הוא ור"י לא סבר דר"מ ורבנן בתרתי פליגי אלא במפקיר נזקיו דלאחר אונס אבל אביי דסבר דבתרתי פליגי בשעת נפילה אם נתקל פושע הוא ובמפקיר נזקיו לאחר נפילה ואם היו פליגי ג"כ בהכי רבנן דפטרי מפקיר נזקיו משום דהוא אחר נפילת אונס ור"מ מחייב מפקיר נזקיו אפי' לאחר אונס א"כ לא הוי בתרתי פליגי אלא בחד דחד

טעמא הוא. לכך מפרש רש"י לאביי דפליגי במפקיר נזקיו אפי' לאחר פשיעה ופליגי בפלוגתא דר' ישמעאל ור"ע אי בור ברה"ר חייב אי לא:
מזכי:

דף יד.

ואלו הן פותקין ביבותיהן לקלח שופכין שלהם לרשות הרבים. ביב צנור וכו' של מי כצ"ל:

דף טו.

נ"ב וקסבר רבא דנתקל מעצמו אפי' לרבנן פושע הוא ולעיל לא פליגי רבנן ור"מ אלא במפקיר נזקיו לבד ולא כאביי דמפרש לעיל דבתרתי פליגי בנתקל פושע הוא ובמפקיר נזקיו:
נ"ב פי' בשעת נפילה:
נ"ב נמי פטור:
נ"ב דפטור:

דף טו:

נ"ב פי' ואינו דומה ליער:
בפרק כצ"ל:
נ"ב פי' שפגעו זה בזה:
נ"ב לעבוט עבוטו:

דף טז.

דחזיי' דעייל איבעי ליה לעיונא:
נ"ב משלך:
נ"ב ונפטר התסומה שנשאר היזקו של מועד יתר כו' כצ"ל:
נ"ב פי' ואפ"ה פטור:
נ"ב דמרא:
נ"ב פי' מדין שוורים:
נ"ב דפטורה:
נ"ב מתני' דקאמר וכן שני אנשים שחבלו זה בזה משמע שלכל מילי אדם דומה לשור:

נ"ב כלום:

דף טז:

נ"ב של גדול:
לבייש:
מגדול:

דף יז.

תחת תי' השתא כתוב הכא:
נ"ב זה מפרש הר"ן לפי המסקנא שזהו הוי כטוענו חטים ולא לפי דברי המקשה ודו"ק:
דלא כצ"ל:

דף יז:

רשום קו על תי' מיד:
שראה כצ"ל:
נ"ב פעמים:
ב' רביעי:

דף יח.

נ"ב והדינר הוא מטבע אחד:
נ"ב והוא:
נ"ב פי' אי הוי שותף או בע"ח מאחר דמגופו משתלם:
דרבי כצ"ל:

דף יח:

ונגח שור ולא נגח כצ"ל:
נ"ב צ"ע דהא כתב לעיל דחזרה דג' ימים פשיטא דסגי לר' מאיר וה"ה לר' יוסי דס"ל כר"מ:

דף יט.

נ"ב היתה חיה:

נ"ב פי' בג' פעמים הללו:

דף יט:

נ"ב בגמ' מקשינן ליה:
נ"ב דאל"כ הוה מוקמינן אדמסתבר:

דף כ.

נ"ב במקצת:
נ"ב לרדיא:
נ"ב גבי מכר הצמד לא מכר הבקר:
נ"ב ולית הלכתא כר"א:

דף כ:

נ"ב כל חצי נזק:
נ"ב מיניה:
נ"ב טען:

דף כא.

נ"ב והתלמודא דאותבא מהאשה שנכנסה לטחון משום דלא אסיק במלתא הוא:
והזיקו זה את זה הזיקו בידים ואפי' שלא במתכוין חייבין דבנזקין לא שני לן בין מתכוין לאין מתכוין והאי הזיקו דפ' המניח הוזקו הוא כצ"ל והשאר נמחק:
נ"ב פי' אי מיירי במועד ליפול והוי בכונה וחייב סקילה:
נ"ב מחמת:
נ"ב פי' אליבא דרבנן דאמרי ברשות סתם קבל בעה"ב עליו נטירותא דבעל הקדר ולא אליבא דרבי:
ונתקל בו הס"ד ואח"כ מה"ד הזיקו בעה"ב פטור כצ"ל:
נ"ב וכו':

דף כא:

ה"ה מתכוין לאשה ובגמ' כצ"ל:
נ"ב דאיירי במבכרת שמסוכנת בלידתה כדמסיק בגמ':

דף כב.

נ"ב ובא השני ומצאו מגולה ולא כסהו שניהם חייבים ותי' נמי חייב נמחק:
כשרה הס"ד ואח"כ מה"ד לא אפסיד שהיה כצ"ל:
נ"ב לא הי' כתוב לפני הר"ן מסקנא זו דגמ' ברי"ף:
פי' רש"י יסוד לחומת ביתו:

דף כב:

נפל לפניו וכו' פטור כ"ז נרשם למחוק ונ"ב כסהו כראוי כו':
נ"ב מרבינן שאר בהמה וחיה:
עזב תעזוב עמו כצ"ל:
הוי נמי חיה ועוף בכלל:
והולכות כולן אחריו כצ"ל:

דף כג.

נ"ב נפל לפניו מקול הכרייה כו':
נ"ב כנגד מה שהזיקה:
תי' הוא נמחק:
נ"ב הניזק:
נ"ב הוא דעבד כצ"ל:
תי' פלגא נרשם לימחק:
לישלם פלגא ואידך יפסיד כצ"ל:

דף כד.

את הבערה ושוי' טמון כצ"ל:
נ"ב על טמון באש:
מגג בעליה הסמוך לגינת חבירו כצ"ל:
נ"ב בס"א דאולי וקאי על בעל קמה ול"נ להגיה דאינו במקום דאפילו וקאי על הטומן:
נ"ב בס"א חייבין משמע קאי על העדי' אבל השוכר עצמו פטור משום דהוי גרמי דגרמי
וכן כתוב בב"י:

דף כד:

נ"ב לשון רש"י נחבטה קאמר כשהי' נחבט על התבוא' שקעתן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקתה בקרקע:
נ"ב דאמר ליה כיון דילפה כו':
נ"ב אני:
נ"ב ומידי לא לישקול:
נ"ב האי בית סאה דמתני':
נ"ב שאינו יכול לקנות קרקע גדול:
שומר ובההיא אפי' רבי מודה כצ"ל:
צ"ל וכיון:
נ"ב הן:
נ"ב ושמין ב"ד כמה היה רוצה ליתן על הקרקע שהיה מוחזר לו:
נ"ב משלמת מה שהזיקה:
נ"ב כיון דילפא:

דף כה.

שומר ובההיא אפי' רבי מודה כצ"ל:
נ"ב דשמין:
נ"ב אע"פ שעדיין הם מחוברין כאילו אינם מחוברין ואינם נשומים אגב קרקע:
נ"ב פי' והוו מטלטלין:
נ"ב אלא ר"ל אמר כן משמיה דחזקיה אבל הרא"ש דחה ראיה זו וכי לא נאמין בזה לריש לקיש שאמר חזקיה כן:

דף כה:

מיירי כצ"ל:
נ"ב ואפשר דגם דברי הרי"ף שכתב ואי קשיא לך מ"ש דגבי תנור כו' דקשיא ליה הלכתא אהלכתא דכאן פסקינן הלכתא כר"ש והתם כרבנן. לפ"ז אתי שפיר הא דכתב הדין תדע דהא רבנן פליגי וכו' ודו"ק:
נ"ב וכן נמי שעורין והגדיש חטין מיירי נמי דוקא בתוך שלו דאי בתוך של חבירו אמאי לא משלם חטין כיון דקא חזו להו וכן איתא בתוס':
נ"ב כמ"ש לעיל דבארנקי אפי' בשל חבירו לרבנן אינו חייב:

נ"ב פי' זה הלשון הנותן דינר זהב לאשה:

דף כו.

כך תקנו באש שישבע כצ"ל:
נ"ב שאין אנו יודעים בודאי שהפקיד אלא שבא להוציא מחמת התקנה:

דף כו:

פי' דאל"כ היה לו לישני הא כשהמכר והאונס בדבר א' והא דלא הוו במקום א':
נ"ב שייך לגמ':
נ"ב דע"פ עצמו לא משלם קנס:

דף כז.

נ"ב כתירוץ שני שבתוס' ולפי זה הוה מצי לאוקמא מלתא דרב בהוכחשה ממילא כ"כ בתוס':
נ"ב גמר דין:
שניהם אינן יכולין כצ"ל:
דר"נ:

דף כז:

רב בגמ' קבילת עלי והיא היא כלומר בכל ענין הן שתזכה כולה או מקצתה או לא כלום הכל קבילת עלי:
נ"ב אבל אי שותף הוי לא יכול למיהדר לבטולי שליחותי' דמצי אמר ליה כבר זכיתי בחלקי. הרא"ש ז"ל:

דף כח.

נ"ב כי היכי:
נ"ב פי' הגנב:
נ"ב ורישא דקתני אלו ואלו כו' זוממין משלמין כו' מירי שאחרוני' נעשו זומזמין תחלה כמו שפירש"י לעיל:
נ"ב ר' יוחנן ור"א דפליגי בהוכחשי ולבסוף הוזמו אי הוי הכחשה תחלת הזמה אי לא דף ע"ד ע"ב בגמ':

דף כח:

צ"ל אלא מעידנא:
זצ"ל כתבינן:
רש"י ז"ל קאי על מסקנא דגמ' דקאי ר"ש על מלתא אתריתא וה"ק אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי דו"ה וכן הגונב הקדש מבית בעלים פטור רש"א קדשים שחייב באחריותן כו':
נ"ב אם:
נ"ב פי':
נ"ב פי' אם אין שם זמן הכתיבה:
נ"ב לשון גמ' הלכתא כוותיה דאביי והלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם:
נ"ב ומ"מ מקצת טביחה הוי באיסור מחמת אחין היורשין:

דף כט.

צ"ל ומכרו:
נ"ב לכהן בה' סלעים של פדיון הבן:
מאו כצ"ל:
לכהן כצ"ל:
לדבר עבירה:

דף כט:

נ"ב בגמ' וכן גר שנפלו לו כלבים וחזירים:
נ"ב בגמ' אינו:
נ"ב של קנים:
נ"ב את:
הא:
נ"ב פי' אותן שבפנים היו משלשלין מתרומת הלשכ' לאותן שבחוץ לקנות להן תמידין:
נ"ב וצריך:

דף ל.

נ"ב: והולכין:
נ"ב פי' של שומר קישואין:

נ"ב בושת:
נ"ב סי' ולמה לי קרא להורות שיהא צער במקום נזק:
נ"ב דמפנק:
נ"ב מרבו:
נ"ב נזקי שור:

דף ל:

נ"ב בגמ' ואדם בשור:
נ"ב פי' דלא שכיחי לגמרי:
נ"ב דשכיחי קצת:
נ"ב פי' ומוזיל לגביה:
נ"ב שעתיד לילך לדרכו ואינו חושש אם עיוור עינו של זה:
נ"ב לרבי:

דף לא.

נ"ב פי' שלא ימסור אותה למוכה שחין:
ותי' נמי רשום למחוק:

דף לא:

נ"ב בכולן:
נ"ב בגמ' בתר דשכיבא:
דשכיבא והס"ד ואח"כ צלה"ד לאחר מותו וכו' עד משום איבה ואח"כ צלה"ד הבעל מוציא וכו' ראשון:
דמה כצ"ל:
נ"ב החובל בעבד כנעני של אחרים כו' מ"ט דר"י דאמר קרא כי ינצו אנשים יחדו כו' במי שיש לו אחוה יצא עבד שאין לו אחוה. שאין להם אחוה פי' עם כו' כצ"ל:

דף לב.

נ"ב פי' הפך היה שלו ושיבר בפניה כדי שתגלה ראשה למשוח בשמן על ראשה והיתה מביישת את עצמה מחמת שהיתה חצופה:
נ"ב פי' שביישה את עצמה:

נ"ב אף כל שהיא מיוחד שמסור לעדה ולעדים:
נ"ב כיצד:
נ"ב אם יש לה תשלם ואם אין לה:
נ"ב פי' כיון שעדיין עתה אין לה כלום:
נ"ב שכתב לעיל ורבנן אחריני אמרו האי דמי הכל הוא ומייתי סייעתא מהאי מעשה דחנן בישא לעיל ריש פ' המניח:
נ"ב פי' שאין נותנין סלע אלא יותר.
נ"ב פי' אפי' לחשוב שבעשירים אין נותנים לעולם מנה צורי:
נ"ב פי' ואפי' היו שנים עדים:
נ"ב ואע"פ שהוא נמי ראה העדות עמם:
נ"ב שיעמדו:

דף לב:

וניהוי כבייש בדברים:
נ"ב א"כ:
תי' שמעון בן נמחק:
נ"ב כך שמו:
רק עץ אשר תדע קרא וכו' למכתב רק עץ אשר כצ"ל:

דף לג.

נ"ב שנאמר וחרה אפי והרגתי אתכם שנים במשמע. רש"י:
נ"ב כדאשכחן בשרה:
נ"ב שבר את כדי קרע את כסותי חייב ורמינהי וכו':
נ"ב אע"פ שלא נתיאשו קנאו בשינוי. ח"מ סי' ש"ס:
נ"ב אלמא אינו נכנס במחיצתו:
נ"ב אי לא:
תיבת פטור נרשם למחוק:
נ"ב הטעונה כצ"ל:
נ"ב ונתעברה:
נ"ב כמו שהיא בשעת תביעה בב"ד והיכא דגרעה:
נ"ב דמי:

דף לג:

נ"ב מאי:
דלמא הדר ועבד כצ"ל:
נ"ב פי' כמו שגזלה ולא עם השבח:
תיבת מעוברת נרשם למחוק:
נ"ב כדאמר לעיל בשמעתא קמייתא. פי' דמפרש לעיל ר' יוחנן מתני' דקתני בשעת הגזילה בלא שבח מפני תקנת השבים:
נ"ב דתורי:

דף לד.

פדנא דתורי כצ"ל:
זוזי עבדינהו נסכי קני מאי אמרת הדר עביד להו זוזי פנים חדשות באו לכאן שחמי ועבדינהו חדתי לא קני חדתי ועבדינהו שחמי:
נ"ב כו':

דף לד:

נ"ב בריא:
נ"ב והא דלא פטרו מטעם דזה נהנה וזה לא חסר. דלא אמרו דמותר ליהנות משל חבירו מטעם דזה נהנה וכו' לעיל:

דף לה.

נ"ב אפי':
נ"ב מדברי הרא"ש ז"ל דכיון שאין בו אלא חומש יותר אין כאן שבח לענין נסכא דאם היה מחזירו לנסכא היה נפחת החומש לחסרון היתוך ושכר הצורף:
נ"ב ונעץ בהן מסמר:
נ"ב שמנה:
נ"ב דהא אם אין לו דרך במישן צריך ליתן לו מטבע היוצא באותו שעה דהא כרב נחמן פסקינן הלכה:
נ"ב פי' של משקל:
מתחת כצ"ל:
נ"ב דלא שרף אלא נייר בעלמא:

דף לה:

נ"ב פי' ומוקי בגמ' בחנם:
נ"ב דצמר:
נ"ב אלא שטע בסכתא חדתא דההיא שעתא מתותא סיכתא פי' מטבע חדשה שעדיין לא היו בקיאים בה:
אחד ממאתים כצ"ל:
נ"ב עי' בהרא"ש שמבואר יותר:

דף לו.

נ"ב ואינו שוה יותר מצמר שאינו צבוע: רא"ש:
נ"ב להיות:
את צבעו אלו צבע כאשר אמר לו בעה"ב כצ"ל:
נ"ב קאי על מי אמרי' יש שבח סמנים וקא מהדר ליה פי' ודאמר ליה גזלן לית לך גבאי כו':
דמשלם מה שנהנה היינו דוקא כצ"ל:
נ"ב פי' דמשמע לא מבעיא דמי דאנסיה אלא אפי' דמי הנאתו לית ליה ולא מידי:
דברים כצ"ל:

דף לו:

נ"ב פי' שלא אתנו עם המוכר אלא אמר לעדים:
נ"ב לשון גמ' רב חסדא אמר הוי שליח דלהכי טרח ואוקמיה בעדים דליקו ברשותיה רבה אמר לא הוי שליח ה"ק אינש מהימנא הוא אי סמכת סמוך אי בעי לשדורי בידיה שדר בידיה:
נ"ב דלא ניחא ליה למוכר דליפשי שטרי עליה רא"ש:
נ"ב אין לו אסור:
נ"ב לממונא:

דף לז.

שתבא אצלנו כצ"ל:
דפסקינן כצ"ל:

דף לז:

נ"ב ס"א דמי:
רב פי' דשלחינן ע"פ כתב:
נ"ב פי' הנפקד רוצה ליתן לשליח מדעתו:
נ"ב כיצד:
בהדי הנך וכו' כפירה משום דהוי כצ"ל:
נ"ב פי' במלוה לא יכול להקנות אלא במעמד שלשתן וכאן אין המלוה והלוה במקום אחד:
נ"ב פי' שאין לו הנאה בזה העדות לכך לא חשדינן אותו משא"כ גבי כפירת ממון:

דף לח.

נ"ב ז"ל רש"י לבנו של אביו או לאחיו של אביו אם אין לו בנים ואע"פ שנפל ירושה קמיה דהיאך בעי למעבד השבה ואינו מעכב אפי' כנגד חלקו:
נ"ב פי' שאינו רוצה להפסיד חלקו:
נ"ב לוה מאחרים ומשיב לאחיו לקיים מצות השבה ובעלי החוב באין ונפרעין מן ההשבה את חלקו כגון אם היו שנים אחים והוא שלישי נפרעין בעלי חובים מן ההשבה שליש חובו. והשאר יגבו ממנו:
נ"ב דאהתם קאי:
נ"ב הכל:
הגזילה כצ"ל ונ"ב ודוקא אליבא דרמי בר חמא דאח יורש כרשות לוקח וקני ביאוש ושינוי רשות ואפי' בגזילה קיימת ולחד לישנא בגמ' דקאי על מתני':
נ"ב דף ק"ח ע"ב [ועי' בהגה' חו"י]:

דף לח:

נ"ב כלשון אחרון בגמ' שקאי רמי בר חמא על ברייתא כו' ולא אמתני':
נ"ב של רבית היא:
נ"ב פי' כגון אם מחל הגזלן שלא שייך דר' נתן:
נ"ב דרב חסדא:
נ"ב או חמור ומחמר אחריו:
נ"ב ומסיק תן לחכם ויחכם עוד:
נ"ב פי' שטר עסקא למחצית שכר ולמחצית הפסד דהוי פלגא גבי מלוה ופלגא פקדון:

נ"ב נשבע וגובה מחצה:
נ"ב דנאנסו קלא אית להו:
נ"ב מכלל דרישא בגזילה קיימת:

דף לט.

נ"ב ואי הניח להן אביהן אחריות נכסים חייבים לשלם:
נ"ב אשר גזל:
באפיה פתח בית אביו כצ"ל ותיבת דלת נרשם:
נ"ב ולא טענה רחוקה:
נ"ב והא דנקט עדים וראה לאו מעיקר הטעם הוא אי ליכא טעם דרב אלפס:

דף לט:

נ"ב אפי' אמר אתינא:
נ"ב פי' דכתבי' לאלתר:
נ"ב פי' כגון שלוה אביהם מעכו"ם ברבית ב"ד יורדין לנכסי אביו ומוכרין כדי לפרוע החוב ואיירי בדקבל עליו העכו"ם לדון בדיני ישראל רק הרבית לא קבל עליו דין ישראל כן מסקינן בערכין דף כב:
נ"ב וסבר דאין מקיימין שלא בפני בעל דין:
נ"ב לאלתר:
נ"ב שכופין את הלוה לדון בעיר שלא יצטרך המלוה להוציא ממנה:

דף מ.

נ"ב ומריבה:
אפי' ע"ג עשרה אפי' כדי להבריח כצ"ל:
נ"ב שנאמר:

דף מ:

נ"ב בגמ' בכרגא ונראה דהרי"ף דגריס בגיזתא פי' גיזת של צמר של רחלים דשתא דא:
נ"ב ומסהיד כצ"ל:
נ"ב פי':

דף מא.

נ"ב דהא הפקר נינהו דתנן יוני שובך ויוני עליה אין בהן משום גזל אלא משום דרכי שלום:

דף מא:

נ"ב פי' אם חמורו טעון עצים:
נ"ב פי' אם מת חמור חבירו הטעון פשתן:
נ"ב פירש:
נ"ב אמר רב יוסף ולא פליגי כאן לפני יאוש הדין עם השני כאן לאחר יאוש הדין עם הראשון ותרוייהו אית להו דרב חסדא:
נ"ב לשון רש"י רב פפא אמר לעולם קודם יאוש פליגי ותרוייהו אית להו דרב חסדא דרצה מזה גובה רצה מזה גובה ובגלימא דגניבה כ"ע לא פליגי דהדרא למרה מיד בחנם ואין הלוקח יכול לעכבם על מעותיו וכדרב חסדא והדין עם הראשון דאמר רב לא בדין הבעה"ב קאמר אלא בדינו של לוקח קאמר. ר' יוחנן סבר עשו תקנה ונהי דאית לן דרב חסדא ולא מצי לוקח למימר לבעה"ב לאו בעל דברים דידי את מיהו אחר שישלם לו את הגניבה יתבע מעותיו מבעה"ב ואי קשיא מ"מ דמי קא שקיל מה לי משום תקנה מה לי משום טענת לאו בעל דברים דידי את נ"מ היכא דגזל ובא אחר ואכל בלא דמים דאמרי' כדרב חסדא ואם השני נוח לו מן הראשון גובה הימנו:
נ"ב פי' משום דהוכר הגנב:
נ"ב לאהדורי:
נ"ב ופלוני:
נ"ב דאיסורא:
נ"ב בענין:

דף מב.

נ"ב אבל בפחות משוה מאתן במאתן אפשר דכ"ע לא עשו תקנת שוק אמאה אחרינא:
נ"ב לבסוף הוכר הגנב:
נ"ב פי' בעל הגלימה:
נ"ב ואפי' כל הדבש לשקול. רש"י:
וזכה כצ"ל:

תיבת בשכר רשום לימחק:
דמקמי כצ"ל:
נ"ב לאשמועינן:
ונ"ב וקשה דאם היה דעת הר"ן כן דמעשה דנרשאה גנב מפורסם הוה הוי קשה רבא אדרבא דהא רבא אמר לעיל דבגנב מפורסם לא עשו בו תקנת נגזל ונוכל לומר דזה אמר המחבר היה כתוב בגליון וקאי על דברי הרא"ש שהביא הר"ן דבכולה עשו קאי אפי' אגנב מפורסם מקשי דא"כ דבכולהו עשו קאי נמי אגנב מפורסם לא היה הרי"ף פוסק כן בגנב מפורסם דמאחר שמביא הרי"ף עצמו [דברי] רבא דאמר דלא עשו תקנה בגנב מפורסם:

דף מב:

נ"ב פי' וחצי שכר התייר יטילו על הממון וחצי האחר יטילו לפי נפשות. אשר"י:
נ"ב פי' שמוליכין סחורה או שום דבר אחר להשיירא:
תלתא פירוקי כולן כצ"ל:
נ"ב פי' והיה לו לומר בקיצור ואם לאו חייב אלא ודאי בא להשמיענו דין אחר:
תיבת לגייס נרשם לימחק:
שיירא כצ"ל:
נ"ב בית:
נ"ב פי' במקום אחר:
נ"ב שלא התנו אלא כדי שיקח חמורו:
נ"ב הא דמתרץ הב"ע דאנסוה ואמרי ליה אחוי ארעתך ואחוי נמי הא בהדייהו לא הוה כתוב לפני רש"י הא דאנסוה אלא הב"ע דאחוי אחוי כמ"ש בגמרא לפנינו בתירוץ א' עי' תוס' ד"ה ל"צ דאחוי וכו':
נ"ב דף ק':

דף מג.

נ"ב סתם:
נ"ב פי' דאפי' אנסוהו להביא והביא חייב:
(נטל ונתן ביד) תא"מ ונ"ב מתוך דברי רש"י נראה דבאנסוהו להביא והביא פטור דאם היה חייב לא שייך לפרש הטעם דנטל ונתן חיב משום דהציל עצמו בממון חבירו דלשון זה לא שייך אלא באנסוהו סתם על מעות והביא מעות אחרים אבל כשהיה האונס להביא

ממון של זה א"כ לא היה לומר שהציל עצמו אלא הטעם דאפסדיה בידים ועוד מוכח מדפי' במימרא דהראה מעצמו מעצמו בלא אונס ואם איתא דאנסוהו להביא והביא חייב א"כ יכול להיות דהראה מעצמו אפי' ע"י אונס כגון שאנסוהו על מעות סתם והראה של פלוני אלא ודאי כנ"ל ואם נשא ונתן חייב מיירי דוקא כהכא שאנסוהו סתם על מעות והביא של פלוני א"כ צריך לומר דהראה מעצמו מיירי ובלא אונס כלל ודו"ק ורבים טעו בדברי רש"י ז"ל שפירשו מעצמו בלא אונס קאי על ואם נשא ונתן ביד חייב ושקר מכמה ראיות והוכחות ודו"ק בדברי הנ"י ותשכח:

נ"ב פי' מימרא דהראה מעצמו:

נ"ב פי' אבל לא אוקמיה ממש עליה:

נ"ב פי' הרי"ף:

דף מג:

נ"ב בגמ' ר' אבהו:

נ"ב בתר הכי [וכ"ה בד"ס]:

נ"ב בגמ' דריש כתא מכמר מה תאו זה כיון שנפל במכמר אין מרחמין עליו אף ממונן:

בחברו דחשבינן ליה גרמא דשמא לא יזיקנו כצ"ל:

נ"ב אבל להרי"ף ז"ל ניחא דשפיר מיירי אפי' באנסוהו סתם והוא הראה ממון חבירו נמי חייב:

פי' לקמן:

נ"ב עי' לקמן בלשונו:

נ"ב ההוא מעשה דרב אשי:

נ"ב דהך ראיה:

דף מד.

נ"ב רבא:

נ"ב להציל:

נ"ב דתנן פ' בן סורר. ומורה ואלו ניתנו להצילן בנפשן הרודף אחר חבירו להרגו ונמצא תשלומין וחיוב מיתה באין כאחד:

נ"ב שייך לגמ' בעובדא דרב כהנא דשמיט לקועיה דהאי גברא שבא למסור תבנא דתנריה בידי כנענים:

דף מד:

נ"ב אבל גבי אבידה אפשר שיכול להניח גביה ולמיזל ולכך לא נקיט הרי"ף ז"ל טעמא אלא כדאפקדינהו:
כלשון כצ"ל:
נ"ב פי' חולק עליו:
נ"ב שכתב סתם שחשבה להשבר מכובד משא:
האי זוזי דאית לך גבאי כו' כצ"ל:
נ"ב גביה:
נ"ב איני יודע אם גזלתיך:
נ"ב כו':
נ"ב קאי אירשא דקתני התם מנה לי בידך אין לך בידי כלום פטור קאמר ר"נ משביעין אותו היסת אבל לאיכא דמתני לה אסיפא אמנה לי בידך א"ל הן למחר א"ל תנהו לי נתתיו לך פטור דדוקא היכא דאיכא דררא דממונא קאמר רב נחמן דמשביעין אותו היסת אבל ברישא לא:

דף מה.

נ"ב וה"ק ואם לא ידעו וכו' או ידעו ומנו את הצאן כו' פטור:
והא והא דאהדר כצ"ל [וכ"ה הב"ח]:
רב אבל מנו את הצאן והיא שלימה פטור בין רישא דידע ובין סיפא דלא ידעי:
נ"ב ואם לא הודיעו:
ומעתה כצ"ל:
שלא כצ"ל:
מידי דלאו כצ"ל:
לשון גמ' לא דכ"ע אית ליה דר' יצחק ולא קשיא הא דרמי ליה לכיסיה הא דמני ורמי ליה לידיה ואי בעית אימא אידי ואידי דמני ורמי ליה לכיסיה ולא קשיא הא דאית ליה זוזי אחרינא בכיסי' והא דלית ליה זוזי אחרינא בכיסיה:

דף מה:

תי' ליה רשום למחוק:
נ"ב ל' גמ' מאי לאו בסלע לדעת ובפלוגתא דרב ושמואל ובטלה שלא לדעת בפלוגתא דרב חסדא ור' יוחנן וא"כ אתו כתנאי לא דכ"ע אית להו דר"ח כו':

נ"ב שיחזיר למקום שגנב קמפליגי:
בכיסי' כצ"ל:
נ"ב אמר רב זביד בגנב שגנב מרשות בעלים כ"ע ל"פ דאית להו דר"ח והכא בגנב מרשותיה שיחזיר לרשות בעלים קמיפלגי כו':
נ"ב דאמר לדעת מנין פוטר שלא לדעת אפי' מנין לא צריך:
ועל כן כצ"ל: